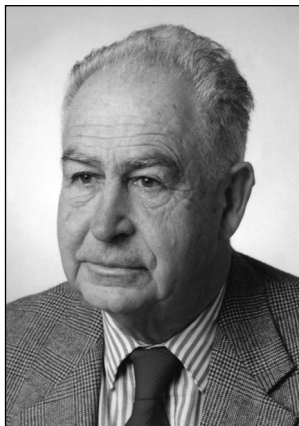

IN MEMORIAM

PROF. DR. SC. SLAVKO PEROVIĆ
(1921.–2007.)

TEŠKO JE NAĆI DOBRA ČOVJEKA

Devetnaesti lipnja 1843. umro je u Zadru jedan od njegovih najuglednijih i omiljenih građana, dr. Horacije Pinelli. Kroničar je zabilježio kako je cijenjeni liječnik umro u 86. godini kao umirovljenik i udovac. Pokopan je sljedeći dan na gradskom groblju, a pogrebu su prisustvovali državni i crkveni dostojanstvenici Zadra, razna društva, škole i mnoštvo naroda iz Zadra i okolice. Za vrijeme pogreba svi su dućani u gradu bili zatvoreni.

Tako je onda, prije više od stoljeća i pol, na vječni put ispraćen jedan zaslužni *pater jadertinus*.

Šesnaestog siječnja godine 2007. povijest kao da se ponovila.

U 86. godini iznenada je umro svima u Zadru poznat i obljubljen, glasoviti liječnik prof. dr. Slavko Perović. Dva dana poslije, 18. siječnja, na gradskom groblju u Zadru ispratilo ga je nepregledno mnoštvo ljudi.

Iznimno dug i plodan životni i radni vijek ugasio se iznenada, gotovo u pokretu.

Vjerujem kako je okupljeno mnoštvo, koje se u posvemašnjoj tronutosti kretalo u povorci za kovčegom, u svojoj veličajnosti bilo usporedivo možda jedino s pogrebom zaslužnom liječniku Horaciju Pinelliju.

"KRV, ZNOJ I SUZE"

Slavko Perović rođen je u Preku na otoku Ugljanu 17. veljače 1921. Roditelji su mu bili učitelji, a u rodnom je mjestu završio osnovnu školu. Gimnaziju i studij medicine pohađao je u Zagrebu. Sveukupnu medicinu diplomirao je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu 1947. godine. Kratko vrijeme radi kao liječnik opće prakse koja ga dovodi čak do vruće Komiže. Po završetku obvezatnog staža i rada na terenu izabran je za asistenta Dječje klinike na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. U to je vrijeme, uz suradnju Danskoga crvenog križa, započelo masovno besežiranje i dr. Perović se aktivno uključuje u kampanju cijepljenja protiv tuberkuloze po cijeloj Hrvatskoj. Kao asistent na Dječjoj klinici započinje se baviti stručno-znanstvenim radom. Tako će i svoj prvi rad *Zaštitno cijepljenje protiv tuberkuloze* objaviti u časopisu *Medicinar* godine 1949., a i u iduća tri članka razmatra učinkovitost i rizike BCG vakcinacije.

Nakon završene specijalizacije iz pedijatrije kod utemeljitelja Zagrebačke pedijatrijske škole Ernsta Mayerhofera i dr. Nike Skrivanelija, dr. Perović neko vrijeme ostaje asistent na Dječjoj klinici, a potom se, na poziv istaknutoga zadarskog kirurga dr. Antuna Dreščika i tadašnjega gradonačelnika Ante Sorića-Goluba, vraća u Zadar.

Godina je 1953. i Zadar još uvijek liže ratne rane koje sporo zacjeljuju. Grad je nakon višestrukih, mahnitih i gotovo iracionalnih bombardiranja devastiran, deficitaran u svim kadrovima, bez temeljne logistike koja krase civilizaciju, počevši od komunalne infrastrukture (pitka voda, odvodnja) do stručnjaka svih profila. Ne treba zaboraviti da je Zadar bio dodatno osakaćen jer je do pred sam kraj Drugoga svjetskog rata dva i po desetljeća bio amputiran od matice zemlje. Dolazak talijanskog okupatora rastjerao je domaće ljude i temeljito opustošio grad. Medicinski kadar posve je nedovoljan, poglavito u kvalificiranome srednjem osoblju i liječnicima, i tu mu se, u takvoj sredini i takvim okolnostima, svjestan je toga mladi dr. Perović, umjesto velegradskog svjetla i donekle lagodne i pravocrtne sveučilišne karijere, nude samo pregalački napor i odricanje ili, churchillovski rečeno, "krv znoj i suze".

Već dotad prof. Perović prošao je svojevrсну kalvariju. Studij medicine koji je započeo u predvečerje Drugoga svjetskog rata bio je prekidan njegovim antifašističkim i antiiredentističkim angažmanom te je tako dopao ustaškog zatvora u Petrinjskoj ulici i na Savskoj cesti u Zagrebu i stekao nemilo uzničko iskustvo. Roditelji, otac Krsto, zadarski Arbanas, vrsni učitelj, i majka Josipa, prva školovana Kaljka koja je završila učiteljsku školu u Dubrovniku, po kazni bivaju premješteni na Kupres. U tim turbulentnim vremenima pogiba mu dragi brat Ivo.

Iste godine kada se dr. Perović konačno vraća u Zadar (1953.), umire šef dječjeg odjela zadarske bolnice dr. Luka Bezić, a mladi Perović dolazi na njegovo mjesto. Pun mladenačkog entuzijazma, organizira zdravstvenu zaštitu djece u sjevernoj Dalmaciji, razvija dječji dispanzer i obnavlja dječji odjel. Kakve su uistinu bile prilike u dječjoj populaciji zadarske županije i u bolnici najbolje kaže on sam u intervjuu koji je objavljen u časopisu zadarske medicinske škole *Elija* br. 3/1999.: "Sobe su bile zapuštene, drveni podovi škripavi i puni rupa, a ne mogu zaboraviti ni štakore kojih se nikako nismo mogli riješiti. Možete zamisliti sliku djeteta koje noću leži u krevetiću, a ispod njega se šuljaju i njuškaju štakori! Ni majkama, koje su donosile djecu u svako doba dana i noći, nije bilo lako oko srca kad bi ugledale takvu scenu! Nedostatak prostora najbolje može ilustrirati podatak da je u jednoj maloj trokutastoj sobi, koja po svojoj kvadraturi nije bila veća od 2,5 x 2 m, bila smještena šefova soba, administracija, laboratorij i ležaj za najtežeg bolesnika. Događalo se da je na jednom krevetiću ležalo i po troje bolesne djece, nerijetko primajući infuziju, koja je tada i uvedena u Zadru, pa su se stalci za infuzije doimali poput šume jarbola u nekoj pretrpanoj marini... Tada sam bio jedini pedijatar i rad mi je bio strahovito naporan. Nije bilo noći da nisam bio pozivan i po dva puta, usprkos tome što smo se mi i šefovi službi mijenjali u bolničkim dežurstvima. Bio sam kronično neispavan, a jednom mi se dogodilo da sam zaspao vozeći bicikl. Probudio sam se kada sam, srećom, ne baš jako, udario u ogradni zid. Ipak, polako se kretalo naprijed. Izvršili smo tada prvu *lumbalnu punkciju*, počeli davati *infuzije* i to je bio početak napretka, korak prema suvremenoj terapiji i tretmanu malih pacijenata. Radio sam, dakako i izvan bolnice i, malo po malo, smrtnost djece počela je opadati. Međutim, djeca su još uvijek umirala u velikom broju na putu do bolnice ili kad su već bili nadomak bolnice. Pogotovu su Ravni kotari i područje Bukovice, gdje je nepismenost i neukost pučanstva, poglavito žena, bila ogromna, prednjačili u dječjoj patologiji. Smrtnost dojenčadi i male djece, u to prvo vrijeme moga boravka u Zadru, bila je strahovito visoka. Uza sav posao uveo sam

svakodnevne posjete novorođenčadi, bez obzira na poziv, što prije nigdje nije bilo prakticirano, osim u Zagrebu. Kako bismo smanjili visoki postotak smrtnosti novorođene djece, utemeljili smo i *perinatologiju*, medicinsku disciplinu koja se, u međusobnoj suradnji liječnika u rodilištu i pedijatara, bavi zdravstvenom skrbi i njegom novorođenčadi. Perinatološku ekipu oformili smo 1954., a godinu dana kasnije objavili smo već i prve znanstvene radove iz tog područja. S ponosom mogu reći da smo nakon Zagreba, ginekološko-porodiljske bolnice u Petrovoj, prije Splita, Rijeke i Osijeka i drugih zagrebačkih bolnica, mi u Zadru, među prvima imali formiranu perinatologiju. Polako su se počeli javljati prvi specijalizanti i tada je već bilo lakše."

Kazuistika bolesti, posebice ravnokotarske i bukovačke djece, uistinu je raznovrsna i gotovo egzotična u to poratno vrijeme, a "gotovo svaka dječja soba bila je jedinica intenzivne njege". Od hipotrofične i distrofične djece, djece s teškim oblicima rahitisa i anemije, intoksikacija s posljedičnim teškim proljevima pa sve do fetalnog alkoholnog sindroma.

Uz danonoćni rad dr. Perović se u tim junačkim vremenima utemeljenja moderne medicine u Zadru i golema javnozdravstvenog angažmana (zdravstveno prosvjeđivanje i javnopolularna predavanja, cijepljenje, dijetetika, evidentno smanjivanje smrtnosti novorođenčadi i djece kao rezultat preventivnih djelatnosti, širenje pedijatrijskog odjela i njegovo kadrovsko jačanje itd.), uspijeva baviti i znanstvenim radom, pisati radove i objavljivati ih. Pisanje je i inače jedna od najtežih, ne samo intelektualnih djelatnosti, a koncentrirati se na tekstualni iskaz nakon iscrpljujućega dnevnog ritma, na granici je mogućeg. Najprije brani doktorsku disertaciju (1965.), zatim stječe titulu primarijusa (1966.), a potom postaje docent Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1966.). Godine 1974. postaje profesor Medicinskog fakulteta u Rijeci, da bi 1986. postao i redovni profesor Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Osim predavanja studentima medicinskih fakulteta u Zagrebu i Rijeci, predavanja drži i na Medicinskom fakultetu u Splitu. Tih godina usmjerava svoju medicinsku orijentaciju na područje dječje gastroenterologije, hepatologije i nutriciologije, što mu *de facto* postaje subspecijalnost.

Boravio je i usavršavao se na brojnim dječjim klinikama diljem Europe: u Londonu, Beču, Hamburgu, Varšavi i Trstu.

Bio je član Upravnog odbora Udruženja pedijatara Jugoslavije i član njezina Nadzornog odbora; član Hrvatskog pedijatrijskog društva i aktivni

sudionik njegovih upravnih tijela; utemeljio je Ogranak pedijatrijske sekcije Hrvatskoga liječničkog zbora u Zadru (26. travnja 1958).

Za redovnog člana Akademije ZLH izabran je 1971., a dva je mandata bio član njezina predsjedništva i član komisije za stručno usavršavanje.

Godine 1986. imenovan je znanstvenim savjetnikom, a 1993. izabran je za člana Senata Akademije Hrvatskoga liječničkog zbora.

Od njezina osnutka 1993., u Zadru je izabran za predsjednika nestranačke udruge *Matica Zadrana* na čijem je čelu bio trinaest godina, a do svoje smrti njezin počasni predsjednik.

Za svoj stručni rad i društveni angažman dobio je brojna ugledna priznanja i nagrade, među inima tri nagrade Grada Zadra (1967. za osobni prinos, 1968. za Pedijatrijsku službu kojoj je bio na čelu i 2000. za životno djelo), 1971. nagradu Hrvatske akademije medicinskih znanosti *Pavao Čulumović* za unapređenje medicinskih znanosti, 1985. diplomu Pedijatrijske sekcije Hrvatske, kao i diplomu UNICEF-a 1987., a 1999. nagradu Hrvatskoga liječničkog zbora "Dr. Vladislav Rakovac" i dr.

VELIKI RADNIK

Iznimno skroman, jednostavan i pristupačan, prof. Perović bio je istodobno frenetični radnik, znanstvenik, sjajan opservator i praktičar.

Njegov stručno-znanstveni i nastavni rad te pisani opus uvjetno bismo mogli podijeliti u tri faze. U prvoj fazi u žarištu su njegova interesa preventivna i perinatalna pedijatrija. U drugoj fazi prevladavaju radovi iz područja nutriciologije, a u trećoj se fazi, nakon umirovljenja, uz nutriciologiju posvećuje povijesnomedicinskim temama i društvenokorisnim angažmanom u nestranačkoj udruzi *Matica Zadrana*.

Sam ili u suradnji s kolegama objavio je oko 200 stručnih i znanstvenih radova. Radove s brojnih kongresa i simpozija objavljuje ponajprije u domaćim i inozemnim zbornicima, a ostale članke, stručne uratke i studije u brojnim stručnim časopisima (*Medicinar*, *Tuberkuloza*, *Medicinski glasnik*, *Liječnički vjesnik*, *Saopćenja*, *Arhiv za zaštitu majke i djeteta*, *Jugoslavenska pedijatrija*, *Medica Jadertina*, *Zdravstvo*, *Medicinski glasnik*, *Medicus* i dr.). Bio je koautorom u nekoliko pedijatrijskih udžbenika. Pisac je poglavlja "Bolesti jetre", "Bolesti gušterače" i "Crijevni paraziti" u knjizi *Klinička pedijatrija* (urednici: M. Velisavljev, D. Korać i M. Juretić, 1987.) Između ostalih, kao urednik ili koautor, objavio je knjige *Ugroženo novorođenče*, *Suvremeni aspekti prehrane dojenčadi i male djece*, *Dojenje* (Medicinska

akademija Hrvatske, Zagreb, 1987.) i *Akutni dijarealni sindrom* (Medicinska akademija Hrvatske, Zadar, 1988.). Autor je četiri poglavlja u knjizi *Pedijatrija za više medicinske sestre* (urednici: M. Juretić, Balarin i sur). Organizirao je ili je bio dionikom organizacije postdiplomskih tečajeva, okruglih stolova i seminara, poglavito iz pedijatrijske nutriciologije, a veliko međunarodno priznanje bio je njegov izbor za predsjedavajućeg (*chairman*) jedne sjednice na Svjetskom kongresu pedijatara u Beču 1971. godine.

Deset godina prof. Perović bio je predsjednik Zadarske podružnice Hrvatskoga liječničkog zbora, za koje je vrijeme podružnica bila iznimno aktivna. U tom je razdoblju održano nekoliko stotina predavanja i referata pa je Zadarska podružnica HLZ-a tada proglašena najboljom u Hrvatskoj. Pripala mu je tako i čast da dva puta bude član i potpredsjednik Glavnog odbora HLZ-a u Zagrebu.

Bio je jedan od utemeljitelja i voditelja Znanstvene jedinice u Zadru, a osim uloge dugogodišnjega glavnog urednika zadarskog časopisa *Medica Jadertina*, bio je član uređivačkog odbora *Paediatricae Croaticae* i *Actae Medicae Croaticae*.

Bio je i plodan publicist objavljujući popularno pisane stručne članke za lokalni tisak, jednako kao što je održao niz popularnih predavanja u Zadru i okolici. Prelistamo li samo zadarski časopis *Medica jadertina*, a bio je jedan od njezinih pokretača, gotovo da nema broja u kojem nije napisao bar nekoliko stručnih osvrta.

Znatan dio svoga vremena i znanja posvetio je odgoju primalja i medicinskih sestara, a na samom početku svojega plodonosnog radnog vijeka, 1948., upravo je dr. Perović, kao tek diplomirani liječnik, održao prvo predavanje iz anatomije na ponovno otvorenoj Babičkoj školi u Zadru.

Napose je, kao dugogodišnji član organizacijskog odbora *Hrvatske prosljetne pedijatrijske škole* za liječnike i medicinske sestre u Splitu, bio jedan od njezinih najistaknutijih predavača i djelotvorni edukator. U zbornicima radova te škole objavio je velik broj radova.

Kao što je spomenuto, područje njegova stručnog interesa, poglavito u drugoj fazi njegova rada u pedijatriji, bila je gastroenterologija, a osobito nutriciologija. Objavio je velik broj radova i nekoliko knjiga iz te oblasti. Bio je zabrinut što Hrvatska, premda smještena na obalama Mediterana, po prosječnoj potrošnji ribe pripada među posljednje zemlje na svijetu (iza Bangladeša, Rumunjske i Bugarske). Jednako tako, nije se mogao pomiriti

s tim da mi kao pomorska zemlja, bagateliziramo svoju tradicionalnu mediteransku prehranu, danas i znanstveno dokazano najzdraviju na svijetu, a prihvaćamo pogubni *fast food* koji naše krajeve preplavljuje poput najstrašnije epidemijske pošasti. Godine 2000. tiskana mu je za nas iznimno vrijedna knjiga *Prehrana ribom u zdravlju i bolesti*. Ta je knjiga logičan slijed autorova prethodnog bavljenja ribom u prehrani djece i niza radova objavljenih o toj temi. Bio je ponosan i upravo razdragan jer je naslovnicu te knjige, kao i naslovnicu poslije objavljene zbirke njegovih čakavskih pjesama *Litrati*, uredila mlada talentirana dizajnerica Dora Bilić, njegova unuka.

Prof. Perović bio je 35 godina šef Pedijatrijskog odjela Zadarske bolnice koji je pod njegovim rukovođenjem prošao brojne faze stručne (otvaranje subspecijalističkih odsjeka) i tehnološko-tehničke modernizacije. Odgojio je niz specijalista pedijatara, utemeljio prvu perinatološku ekipu nakon Zagreba.

Zanimljiv je detalj kako je pri kraju svoga službenog radnog vijeka pomogao da se novi Dječji odjel zadarske Bolnice projektira i digne po najnovijim zahtjevima struke. Novi odjel Pedijatrije svojom izdašnom donacijom izgradio je ondašnji SAS (1987.), koji je pod rukovođenjem gospodina Stanislava Antića izrastao u jednu od najpropulzivnijih i najuspješnijih tvornica u bivšoj državi. Dr. Perović je, prije početka gradnje, došao na ideju obići neke nove dječje odjele u zemlji i inozemstvu. O svom je trošku boravio u Grazu, Frankfurtu, Fuldi i Trstu te obišao četiri dječje bolnice u zemlji. Najfunkcionalniji i najbolji učinio mu se dječji klinički odjel u Fuldi. Zahvaljujući bliskoj rodbinskoj vezi s pedijatrom doc. dr. Mrakovčićem, uspio je ishoditi kompletnu knjigu nacрта od glavnog inženjera dječje klinike u Fuldi. Ustupljenu projektnu dokumentaciju predao je arhitektu Plaviću koji je zadarski Dječji odjel projektirao u skladu s onim u Fuldi. Taj je odjel prema propozicijama morao imati i podrum, a upravo će taj dio zgrade pod zemljom odigrati presudnu ulogu skloništa i bolničkog odjela u Domovinskom ratu.

VRSTAN SURADNIK

Imao sam čast i povlasticu posljednjih desetak godina povremeno blisko kontaktirati, nekoliko puta biti suradnikom i sudjelovati na jednom znanstvenom skupu s cijenjenim i dragim profesorom Perovićem, za kojega mogu reći da je bio gotovo institucija!

Bio sam nazočan kada je sa skupinom entuzijasta i istomišljenika utemeljena nestranačka građanska udruga *Matica Zadrana*. Bilo je to vrijeme Domovinskog rata, još jednog u nizu razaranja Zadra, a dr. Perović je na osnivačkoj skupštini 6. svibnja 1993. Zadar nazvao Feniksom Mediterana. I protiv njegove volje, jednoglasno je izabran za prvog predsjednika. Upravni odbor *Matice Zadrana* pokrenuo je brojne inicijative i akcije, od dobrovoljnog darivanja krvi, pomoći djeci i stradalnicima rata do akcija organizacije školstva u ratnim uvjetima (glazba, poezija, likovna djelatnost), organiziranja tribina i večeri poezije, karnevalskih fešti itd.

Godine 1995. Medicinska škola *Ante Kuzmanić* započela je svoju izdavačku djelatnost te smo tom prigodom pripremali materijale za obilježavanje 175. obljetnice zadarske Primaljske škole. Profesora Perovića zamolili smo za suradnju u radu na monografiji. S oduševljenjem se odazvao i sudjelovao je u tom projektu kao koautor, sa zanimljivim prikazom o uglednim nastavnicima i ravnateljima te važne zdravstveno-prosvjetne ustanove.

Kada se 1996. u *Matici Zadrana* dogovarala strategija građanskog ekološkoga prosvjeda i borbe protiv projekta izgradnje termoelektrane na ugljen na području zadarske županije, prof. Perović dolazio je na svaki sastanak, dajući nam zdušnu podršku.

Godine 2005. prigodom organiziranja zadarskog simpozija *Dani povijesti medicine – dr. Roman Jelić*, prof. Perović se radosno uključio u rad organizacijskog odbora i napisao sjajnu interpretaciju Jelićeva rada o zadarskom nahodištu.

U vrijeme Domovinskog rata, dok su se brutalni napadi na grad smje-njivali s tjeskobnim tišinama, u zadarskom *Atelieru Benini*, tom ljupkom žarištu duhovne opstojnosti, dišpeta i optimizma, ne jednom prof. Perović čitao je svoje čakavske stihove. Kao istinski poklonik umjetnosti i ljepote, primjerice, Van Goghove "ekstatične palete", u istom je atelieru izložio svoj studiozni medicinski pristup genijalnom slikaru-amateru, gdje je patografski pokušao prikazati i protumačiti bit njegove bolesti i patnje, ali jednako i ukazati kako je Vincent van Gogh bio veći čovjek i slikar negoli bolesnik (rad tiskan kao poseban otisak nakon izlaganja na VIII. seminaru Proletne pedijatrijske škole u Splitu, 1990.).

Povijest medicine također je njegova velika ljubav, no posvećuje joj se poglavito u svojim umirovljeničkim danima. U mirovinu odlazi 1987. godine, ali, kao što je i sam govorio, "ako sam penzioniran ja nisam umirovljen", te nastavlja s brojnim aktivnostima. Nedovoljno bi bilo kazati tek kako je

svoje umirovljeničke dane osmislio stalnim bavljenjem strukom i ostajanjem u njezinoj matici, ne prepuštajući se tek pasivnosti i rogoborenju koje prirodno dolazi s nanosom godina, već treba istaknuti kako je prof. Perović to radio i kvantitativno i kvalitativno u začuđujućem opsegu te kako je pritom zadržao punu vedrinu duha i mladenačke znatiželje pa je do samoga kraja svojeg života mogao biti svijetlim primjerom kolegama svih generacija. Zadivljujuća je vitalnost i energija kojom se prihvaćao novih projekata, ne posustajući i neprestano polučujući nove rezultate.

Nerijetko se liječnici koji su objavili brojne znanstvene i stručne publikacije iz svojega područja rada, nakon umirovljenja okreću povijesti medicine. Maratonski rad u aktivnim godinama ne ostavlja puno vremena za ovu granu medicine, ali u mirovini taloženje iskustva i sabiranje, želja da se, ako je već tijelo pošteđeno žestokoga dnevnog ritma, ne umirovi i sam duh, rezultira zanimanjem za povijest. Prof. Perović objavio je nekoliko zapaženih radova iz te oblasti, među inima studiju o zdravstvu na otoku Ugljanu, rad o istaknutom prečkom liječniku Ivi Marčeliću, zatim o velikom dr. Boži Peričiću, najuglednijemu dalmatinskom liječniku na prijelomu 19. u 20. stoljeće (rad *Život i djelo Bože Peričića* objavljen 1992. u br. 2 Plivina časopisa *Medicus*) te o prvom opstetričaru i perinatologu u povijesti, Soranu iz Efesa. Rad je tiskan u dvobroju 3-4 *Medicae Jadertinae* za godinu 2005., i mislim kako je to njegov posljednji za života objavljen članak. Zanimao se i za razvoj pedijatrije i zdravstvene zaštite u Hrvatskoj (napose u Dalmaciji), a 1988. u *Liječničkom vjesniku* koautor je opširnog rada *Razvoj pedijatrije i zdravstvene zaštite djece u SR Hrvatskoj do 1960. godine*. Godine 1999., zajedno sa šibenskim neuropsihijatrom dr. Stjepanom Sirovicom, uredio je i bio koautorom *Zbornika radova o životu i djelu dr. Bože Peričića*. Pisao je i o *Povijesti sastanaka dalmatinskih pedijatara* (Knin, 1997.), ali i o *Zadarskim liječnicima u kulturnom i umjetničkom životu* (Med jad 1978.) te o *Liječnicima, posebno pedijatrima u slobodno vrijeme* (Paediatr croat 1996).

Fascinantna su bila njegova predavanja na skupovima. Daleko od hladna i odmjerena izlaganja znanstvenika, on bi govorio dinamično, zorno; svoju bi misao predočavao gotovo na rubu drame, u čemu je zasigurno nemalu ulogu imala njegova kaljsko-arbanaška genska popudbina. Vlastitom bi tekstu udahnuo dodatnu živost i u trenutku samog izlaganja rekreirao bi temu predstavljanja.

LITRATI

Slavko Perović bio je pjesnik i umjetnički fotograf i, kako je sam govorio, poklonik ljepote.

Svojim fotografskim uracima s naglašeno intimističkom gamom i finom metaforikom sudjelovao je na brojnim, najčešće skupnim izložbama (oko petnaestak, od 1958. do 1999.). Zbog vrsnoće svoga fotografskog opusa nije ga mogao mimoći ni almanah *Povijest hrvatske umjetničke fotografije* gdje je smješten uz utemeljitelje Zadarske škole fotografije, braću Antu i Zvonimira Brkana, te Josu Špralju.

Bio je aktivni član Matice Hrvatske.

Godine 2004. izdao je zbirku čakavskih pjesama i umjetničkih fotografija *Litrati*.

U napornom i nadasve odgovornom okružju bolničke svakodnevice, strpljivo posvećen pacijentima, stručnom radu i praćenju modernih pedijatrijskih medicinskih spoznaja, stih i precizno oko *camere obscure*, bile su mu povremeni bijeg i utočište, opuštanje u ljubavi, povratak milim topnimima djetinjstva, insularnom mikrokozmosu.

Kreativna identifikacija, kratko, ali slatko uranjanje u iskon, u osobno prapočelo.

U svojim *Litratima* pjesnik Perović je višak emocija i one topline za običnog čovjeka što ga je desetljećima ucjepljivao i u svoje male pacijente, pretopio u lirski čakavski idiom.

Litrati, sretno lirsko oknjiženje pjesničkih i fotografskih uradaka, dokazom su nadasve kako doktor Perović nije zatvorenih očiju prolazio kraj trenutaka sreće i topline, skromnoga bodulskog života, trudom pretrpanog, feštama ovjenčanog. Upijao je te mirise, blagoglasje i blagozvučje kaljske i prečke čakavice, usisao je samu esenciju otočnoga bića i krajolika u mediteranskom ozračju, ono šaljivo, peckavo, uz dozu blage ironije što svagda želi relativizirati i životnu radost i njegovu muku.

ELAN VITAL I ALTRUIZAM

Bio je i čovjek glazbe i sporta. Svirao je violinu i saksofon, volio klasičnu glazbu i džez, pjevao u Zboru zadarskih liječnika. Već u Zagrebu započeo je igrati košarku. Bio je ne samo pravi *tifoso*, već i klupski liječnik, a katkad i član uprave košarkaškog kluba *Zadar*. Iz Zagreba u Kali donio je prvu nogometnu loptu i teniski reket. Nogomet je igrao već kao dijete, ali poslije najčešće u liječničkoj momčadi Zadra. U tenisu je 1948. osvojio titulu prvaka Zadra, a nenadmašan je bio i u ronjenju i skokovima u vodu. Uz to su ribolov, jedrenje i turistički biciklizam bili njegova velika ljubav.

Elan vital prof. Perovića oduvijek, ali i svih godina njegove mirovine, bio je zadivljujući. Ujutro u bolničkoj knjižnici, poslijepodne na košarkaš-

koj utakmici, navečer na otvaranju izložbe ili na kakvoj tribini, a između toga još puno čitanja, pisanja, liječničkih pregleda, savjeta, vožnje na biciklu i razgovora s ljudima.

Dan je, znamo, kratak, kako je čovjek sve to stizao?

Duboko sam uvjeren kako je Slavkom Perovićem ravnalo snažno etičko načelo, zadivljujući senzibilitet altruizma, nutarnji zov da bude dostupan svima u gradu i njegovoj okolici i upravo to činilo ga je tako jedinstvenim.

Tako običnim i svakodnevnim, a tako dragocjenim.

Tako samorazumljivim po svojoj sućuti i empatiji, a neponovljivim.

DOBAR ČOVJEK – ATAVIZAM KOJI IZUMIRE

Kada se govori o dr. Slavku Peroviću kao požrtvovnom pedijatru, treba imati na umu jednu zanimljivu činjenicu iz njegova života. On je s obitelji stanovao u prizemlju stambene zgrade smještene uz morsku obalu (tzv. "žuta kuća" tik do uprave zadarske *Elektre*). U obližnjoj garaži držao je mali *volkswagen* (popularnu "bubu"), a uz molo na žalu vezan brod ("kaić"). Ako bi ga kakav zabrinut i obeshrabren roditelj s obližnjeg otoka zazvao u bilo koje doba dana ili noći radi bolesnog djeteta, smjesta bi sve ostavljao, palio motor i kaićem hrlio prema otoku. Ako bi sličan poziv došao iz grada, za tren je bio u garaži, palio "bubu" i brzao k malome pacijentu.

Takav kakav je bio (on kao da nije tek interiorizirao Hipokratovu zakletvu, već je s njezinim etičkim načelima valjda bio rođen!) Perović je poznat brojnim naraštajima Zadrana koje je kao djecu uspješno liječio, tješio i u bolestima hrabrio njihove brižne roditelje. Kao što su idealizirani književni likovi liječnika, primjerice *dr. Martin Arrowsmith* nobelovca Sinclaira Lewisa, ili požrtvovni liječnici iz Croninovih romana postali arhetipovima ljudske humanosti, etike i znanja, tako je dr. Perović za zadarsko i šire okružje postao sinonim za iscjelitelja, znanstvenika i prijatelja, čovjeka dobra srca koji će se u svako doba odazvati na poziv i – po sunčanom danu jednako kao i po olujnoj noći – pružiti pomoć bolesnom.

Tek sada kad nas je zauvijek napustio, osjetit ćemo prazninu koja će se otvoriti.

Jer dobrog stručnjaka još se može naći, ali uz to i dobrog čovjeka – rijetko! Dobar čovjek danas doima se gotovo atavizmom, nečim što u svijetu konzumerizma, egomanije i potrošačko-grabežne površnosti izumire kao vrsta koja evolucijski više nigdje ne pristaje. Pa ipak, svi osjećamo koliko nam je još uvijek potrebna ljudska toplina, osmijeh na nečijem licu i iskre-

na riječ! Shvaćamo to, nažalost, tek kada nas zauvijek napuste topla srca poput dr. Perovića.

Ta se empatija očitovala u načinu kako je slušao i gledao sugovornika, u njegovim brzim, kratkim, sadržajno-sugestivnim komentarima, u odo-bravanju, dopunjavanju ili kritičkom odmaku, u iskričavosti njegova živa duha. Bio je i ozbiljan, temeljit čovjek, a opet i pun nekog ludičkog nadahnuća koje je plijenilo. Nije kalkulirao, igrao je na prvu loptu, odmah bi kazao ono bitno, nije se nepotrebno dugo zadržavao na jednoj stvari, kretao bi dalje, nosilo ga je to i držalo u stanju neprekidne živosti i mladosti i u poznim njegovim godinama. To je tajna njegove osobnosti, to je ono perovićevsko u njemu.

Bio je slobodan čovjek, veliki emotivac čistog srca, spontan, žovijalan, žvelt, životno uvjerljiv.

Resila ga je osobina da je imao nešto dječje u sebi – sklonost čuđenju i divljenju, spontanost, potrebu da drugome iskaže zahvalnost i priznanje... i gotovo poput djeteta bespoštedno je razasipao darove svoje bogate i tople duše.

Ima li danas još takvih ljudi kao što je bio prof. Perović? Ne znam, ali bojim se kako je on bio posljednji Mohikanac one sorte ljudi koji su pripadali svakom čovjeku podjednako, bili zajedničkom baštinom. Posljednji Mohikanac životne vedrine, duha, čovjekoljublja i mediteranskog timbra po svom temperamentu i načinu života. Svijetlio bi gdje god bi se pojavio.

Krećući se ulicama Zadra na svome već legendarnom biciklu, promovirajući tako istodobno i zdrav život i ekološko ponašanje u skladu s paradigmom o potrošivosti Zemlje, bio je idealan lik sveprisutnog liječnika dobrotvora koji je, osim svojim brojnim aktivnostima, potporama i društvenom angažmanu, kružio u usmenom kazivanju svojih sugrađana svih naraštaja. Bezbroj puta čuli smo o njegovim liječničkim i ljudskim potezima u nebrojenim pričama.

Njegova posthumna egzistencija zasigurno će jednim svojim dijelom opstati upravo u tim pričama koje će se nastaviti usmenom predajom, baš kao što se nastavila i ona o liječniku s početka ove priče – dr. Horaciju Pinelliju. Ona druga, živjet će u djelima što ih je iza sebe ostavio.

I na kraju, bilo bi lijepo kada bi uskoro, bez kalkuliranja i kunktatorstva tipičnog za našu sredinu, njegovo časno ime zasjalo na zgradi Pedijatrije zadarske bolnice i kada bi jedna zadarska ulica bila nazvana njegovim imenom.

Dr. Mirko Jamnicki Dojmi